

Gigafabrikk: - Noen har bestemt seg

Regjeringen og sprengstoffprodusenten Chemring Nobel vil bygge sprengstoffabrikk i marka i Asker. MDG opplever at prosessen skjer bak ryggen deres.

OPPRØRTE: Lokalpolitikere i Asker MDG Hanne Lisa Matt (fra venstre), Helge Haugen, stortingsrepresentant Une Bastholm i MDG, og lokalpolitiker i Asker MDG Sara Vatn. Foto: Nina Hansen

[Caroline Drefvelin](#) [Nina Hansen](#) Fotograf [Lars Eivind Bones](#) Fotograf

Publisert 01.02.2025 - 11:29

Sist oppdatert 02.02.2025 - 08:42

Kontroversiell sprengstoffabrikk i Hurummarka

MDG-politikere uttrykker bekymring over planene om å bygge en stor sprengstoffabrikk i Hurummarka, som kan påvirke 3000 dekar skog.

Det er mistanke om at beslutningen allerede er tatt, til tross for at regjeringen hevder at lokaldemokratiet er en del av prosessen.

Sammendraget er laget av ChatGPT og godkjent av Dagbladet.

HURUM (Dagbladet): - Det er en følelse av at noen har bestemt seg på forhånd.

Det sier Helge Haugen, lokalpolitiker i Asker MDG. Sammen med lokalpolitikere Hanne Lisa Matt og Sara Vatn, og stortingsrepresentant Une Bastholm i MDG har han dratt ut i Hurummarka.

Her, midt ute i skauen blant høye grantrær, flere kilometer langs en humpete skogsvei, kan Norges største sprengstoffabrikk komme.

STORT OMRÅDE: Her sett nordover mot Avgrunnsdalen. Dronefoto: Lars Eivind Bones

Rundt 3000 dekar, eller 400 fotballbaner, av skogen kan bli direkte berørt, [har Naturvernforbundet anslått](#), basert på kartene som regjeringen har lagt fram. I tillegg kommer store hensynssoner.

- Det er jo et vanvittig prosjekt. Veldig arealkrevende. Og midt i et kjempeviktig friluftsområde med en del intakt naturskog og sårbare arter, sier Une Bastholm, som sitter i Energi- og miljøkomiteen på Stortinget.

KRITISK: Une Bastholm reagerer sterkt på plasseringen: - Her har staten en mulighet til å vise at til og med forsvarsindustri kan vi plassere klokt, der hvor man ikke ødelegger natur og viktige friluftsområder. Foto: Nina Hansen

- «Skindmanøver»

Det var i oktober i fjor at forsvarsminister Bjørn Arild Gram (Sp) sammen med sprengstoffprodusenten Chemring Nobels direktør lanserte et [mulighetsstudie](#) for et nytt sprengstoffanlegg. Bakteppet var krigen i Ukraina og en ustabil verdenssituasjon.

Studien, som skal presenteres 25. februar, skal blant annet undersøke krav til infrastruktur, miljøhensyn – og geografisk plassering.

Men da Askers formannskap ble informert om de foreløpige planene for to uker siden, var det bare ett område som det ble pekt på: Området midt i Hurummarka.

Ville fylle dalen med masser: - Helt vanvittig

MDG-politikerne er kritiske til at bare dette alternativet ble lagt fram:

- Det ble presentert som om det finnes bare ett aktuelt område, og da stiller vi spørsmål: Hvilke andre områder er faktisk sjekka ut? Spør Haugen.
- Det kan nesten virke som om denne mulighetsstudien er en «skinnmanøver» for å pakke det inn og si at her gjør vi en ordentlig jobb, men egentlig var alt bestemt, sier Haugen.

FØLER SEG TILSIDESATT:

Lokalpolitikere i Asker MDG Hanne Lisa Matt (fra venstre), Helge Haugen og Sara Vatn, opplever at lokalpolitikere blir satt til side i prosessen. Foto: Nina Hansen

Forsvarsdepartementet, ved statssekretær Cecilie Juul Stensrud (Sp), skriver til Dagbladet at det ikke er fattet en beslutning om lokasjon.

Prosjektgruppa bak mulighetsstudien har silt alternativer etter kriterier som størrelse, tilgang på kompetanse, kritisk infrastruktur og miljøhensyn, og «Hurum fremstår som mest aktuelt», skriver Stensrud

- Det er viktig å understreke at disse faglige vurderingene er en del av en mulighetsstudie og ikke en formell konsekvensutredning, som vil komme på et senere tidspunkt, skriver hun.

- Skjer bak ryggen vår

Hanne Lisa Matt opplever at lokalpolitikere i Asker er satt til siden:

- Vi opplever at ting skjer bak ryggen på oss, og så blir vi presentert for det. Hvis vi ikke samarbeider, trues det med statlig plan, sier Matt.

Hun viser til at staten kan ta over planprosessen (se fakta)

- Det lokalpolitiske demokratiet blir satt helt ut av spill, sier hun.

Statlig plan

- Staten kan bestemme at planprosessen skal gjennomføres som statlig plan.
- Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) er da planmyndighet, ikke kommunen.
- Årsaken kan blant annet være at det er viktig med rask gjennomføring av planprosessen eller store konflikter mellom lokale, regionale og nasjonale interesser.

- Tre planprosesser er aktuelle her: Kommunal plan, statlig plan, eller statlig plan utarbeidet i samarbeid med kommunen.

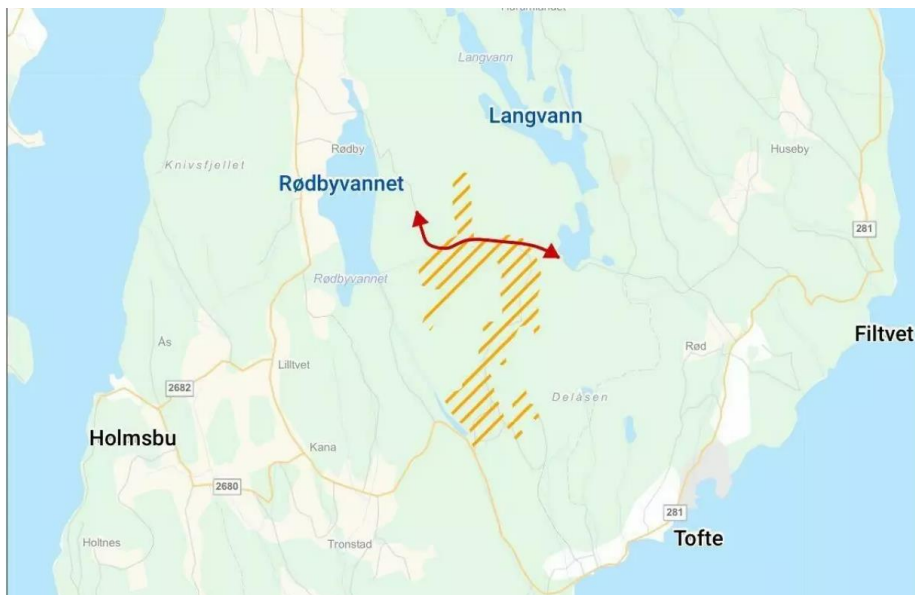
Kilde: [Asker kommune](#) og Plan- og bygningsloven § 6-4.

Statssekretær Stensrud skriver at hun «forstår at dette er et prosjekt som vekker følelser», og understreker at lokaldemokratiet er en viktig del av prosessen.

- Prosjektet er fremdeles i en tidlig fase, og det er kontinuerlig dialog mellom departementet, Chemring Nobel og lokale myndigheter nettopp for å finne løsningene som balanserer nasjonale sikkerhetsbehov med lokale interesser, sier Stensrud, og legger til at de ønsker mest mulig åpenhet når mulighetsstudien legges fram.

- Ikke kartlagt

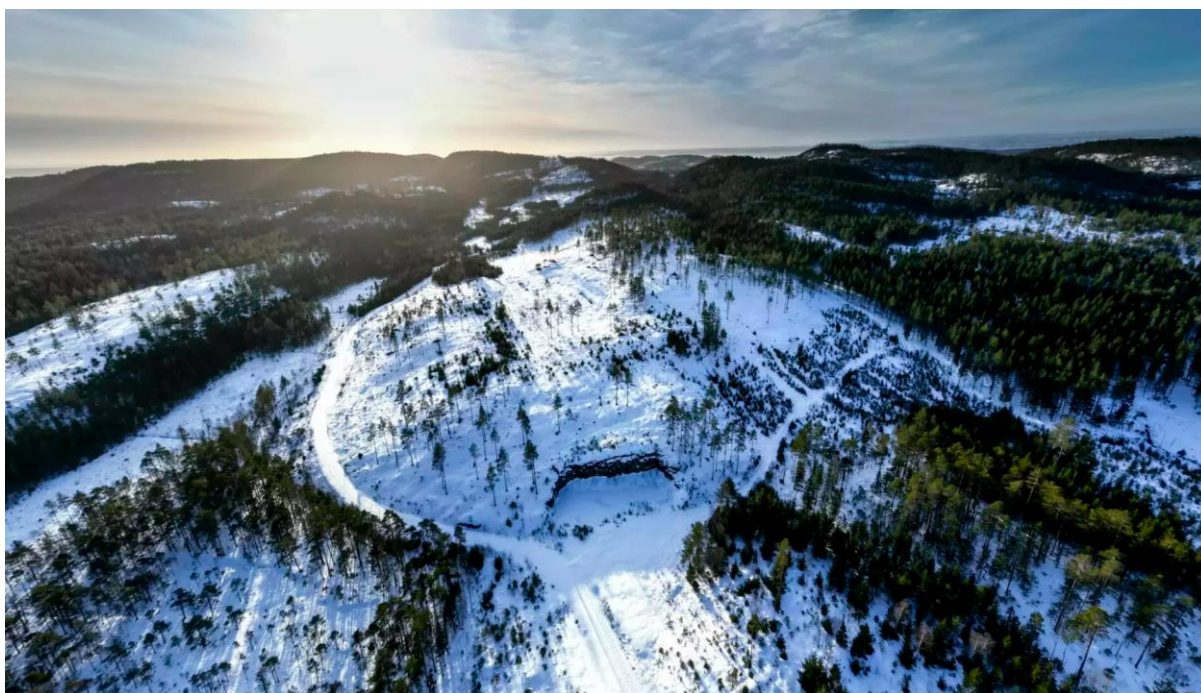
Nøyaktig hvor store naturverdier som står på spill, og hvordan naturen påvirkes, er ennå uklart.

FORELØPIG ILLUSTRASJON: Det skraverte området vil være inngjerdet og utilgjengelig for allmenheten. Illustrasjon: Forsvarsdepartementet

MDG-topp Une Bastholm sier at det ennå ikke er gjort en ordentlig kartlegging av området.

- Når det er forsvarsindustri er det lett å tenke at «dette er veldig viktig, vi må knuse noen egg» og trumfe det gjennom likevel. Men det er nesten alltid sånn at de som vil bygge ned natur, mener at de har en veldig god grunn.

KAN BYGGES NED: Området i Hurummarka der anlegget foreslås plassert, sørover mot Oslofjorden. Dronefoto: Lars Eivind Bones

Stensrud skriver til Dagbladet at anlegget «er planlagt med spredte produksjonsenheter som tilpasses det kuperte terrenget. Dette vil redusere inngrep, og betyr at veldig mye av naturen vil forbli uberørt, også innenfor sikkerhetssonen».

Hensynssonen vil ifølge statsekretæren åpen for fri ferdsel, og begrense annen utbygging i området.

Dessuten vil planene «skape flere hundre nye lokale arbeidsplasser» hvis de gjennomføres i tråd med ambisjonene, ifølge Stensrud.

Men MDG-politikerne mener at regjeringen forskjøvner bildet, og at det uansett blir store inngrep i form av veier og inngjerdede områder:

- Sukre pillen

- Realiteten til slutt blir jo at det blir en stor ødeleggelse og avstenging av områder. Man prøver å sminke det dit hvor de får arbeidsplasser og holde naturinngrep minimalt. Men det er bare for å sukre pillen, sier Matt.

UENIG: Hanne Lisa Matt mener regjeringen prøver å få naturinngrepet til å framstå mindre enn det er. Foto: Nina Hansen

Stensrud i Forsvarsdepartementet skriver at «i mulighetsstudien blir det lagt stor vekt på å minimere natur- og miljøpåvirkning.»

Hun peker på at Chemring Nobel er en av få europeiske produsenter av moderne eksplosiver, som «er avgjørende for produksjonen av våpen og ammunisjon, inkludert luftvern, missiler og artillerigranater, til det norske Forsvaret og våre allierte».

- I lys av den urolige sikkerhetspolitiske situasjonen er etterspørselen etter eksplosivene langt høyere enn dagens kapasitet. For å imøtekomme behovene vurderer vi derfor sammen med Chemring Nobel en vesentlig økning av produksjonskapasiteten. Selv om krigen i Ukraina skulle ta slutt i morgen, forandrer det ikke situasjonen. Behovene er der fortsatt. Verden er urolig og vi står overfor et Russland som ønsker å endre Europa, skriver Stensrud.

Lokalpolitikerne i Asker MDG sier at de forstår at det er viktig å øke forsvarsevnen.

- Det er viktig å øke norsk forsvarsevne – og ingen vil ha dette i egen bakgård?

- Det er en veldig alvorlig tid vi er i nå, med krig i Europa og mye usikkerhet. Vi må satse mer på forsvar. Men hvis du vil ha det som et prinsipp, å bevare naturen og naturverdier, må man også i disse situasjonene stå på kravene, sier Sara Vatn.

Chemring Nobel AS

- 214 ansatte i Norge
- Produserer avanserte militære eksplosiver. Fabrikk på Engene ved Sætre i Asker.
- Driftsinntekter: 576 472 millioner kroner (2023), opp fra 307 028 millioner kroner i 2021.
- Driftsresultat: 108 267 millioner kroner (2023) opp fra 27 717 millioner i 2021
- Eies av det britiske selskapet Chemring Group.

Hun peker på at Hurum allerede har hatt store ulemper som følge av Chemring Nobels eksisterende fabrikk: Nylig ble store ekstra nitrogenutslipp tillatt, og den lokale skolen måtte flyttes på grunn av en utvidelse.

Matt påpeker at den sikkerhetspolitiske situasjonen svinger:

- Å bygge ned evige verdier for en industri som går opp og ned, og som i tillegg egentlig har ganske store økonomiske muskler, det henger ikke på greip. Det vi ødelegger her, kan vi ikke få tilbake, sier Matt.

FRILUFTSOMRÅDE: Mange går på tur i Hurummarka sommer og vinter, forteller MDG-politikerne. Foto: Nina Hansen

Bastholm legger til:

- Selv om regjeringen har det «trumfkortet», som er argumentet om forsvarsevnen til Norge og det å stille opp for Europa i krig, er det ingen automatikk i at du må legge produksjonen i et viktig naturområde. I en naturkrise har staten ekstra ansvar for å vise at det går an å også ta vare på naturen, sier Bastholm.

Hun mener det heller bør legges til en eller flere industritomter som ikke er i bruk.

- Nå er det kamp

Forrige uke ble aksjonsgruppa «Nei til sprengstoffanlegg i Hurummarka», etablert. Allerede er det over 1900 medlemmer av gruppa. Tirsdag demonstrerte rundt 60 mot planene i Asker rådhus, skriver [Budstikka](#).

- Vi ser jo heldigvis at det er i ferd med å bli en voldsom mobilisering her ute, sier Matt.

- Det er ikke bare sånn «nei, dette vil vi ikke ha». Nå er det kamp.

Spurte om alternative lokasjoner

Une Bastholm har [stilt regjeringen spørsmål](#) om hvilke alternative lokasjoner som vurderes, om miljøhensyn og statens involvering.

Forsvarsminister Bjørn Arild Gram (Sp) svarer – i likhet med svaret Dagbladet fikk – at prosjektgruppa har silt alternativer etter kriterier som størrelse, tilgang på kompetanse, kritisk infrastruktur og miljøhensyn.

Han skriver at «Hurum fremstår som det mest aktuelle området» på grunn av nærheten til dagens anlegg, tilgang på kompetanse, kraft og vann, samt hensynet til sikkerhet.

Hvilke alternative steder som er vurdert, svarer han derimot ikke på.

- Det er viktig å understreke at disse faglige vurderingene er en del av mulighetsstudien og ikke en formell konsekvensutredning, som vil komme på et senere tidspunkt. Det er ikke fattet noen politisk beslutning om eventuell etablering eller påfølgende lokasjon, [skriver Gram](#).

Har du et tips til meg?

Hei, jeg heter Caroline Drefvelin og er journalist i Dagbladet. Har du et tips til denne saken, eller en historie du vil fortelle? Send meg [en e-post](#) eller ring meg på 977 36 758.